

Zagadnienia na I etap konkursu przedmiotowego z historii.

1. Cywilizacje starożytne:

- a) porównanie koczowniczego trybu życia z osiadłym, z uwzględnieniem sposobów zdobywania pożywienia, warunków życia oraz znaczenia rozwoju rolnictwa;
- b) cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii, Egiptu i Izraela) oraz cywilizacje starożytnej Grecji i Rzymu - lokalizacja w czasie i przestrzeni, charakterystyka struktur społecznych oraz systemów wierzeń;
- c) systemy sprawowania władzy oraz organizacja społeczeństwa w Egipcie, Atenach peryklejskich i Rzymie, z uwzględnieniem najważniejszych grup społecznych i ich uprawnień;
- d) najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej świata starożytnego w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, architekturze, sztuce i literaturze oraz ich znaczenie dla rozwoju cywilizacji;
- e) narodziny oraz rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa, jego podstawowe zasady, rozwój pierwszych wspólnot chrześcijańskich oraz znaczenie chrześcijaństwa w świecie starożytnym.

2. Świat islamski i Bizancjum:

- a) zasięg podbojów arabskich, kierunki ekspansji oraz ich wpływ na Europę;
- b) zasięg i najważniejsze osiągnięcia Cesarstwa Bizantyjskiego w dziedzinie polityki, kultury, nauki i architektury;
- c) dostrzeganie i charakterystyka najważniejszych różnic między chrześcijaństwem wschodnim i zachodnim.

3. Władza, społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy:

- a) państwo Franków, jego powstanie, rozwój i znaczenie dla kształtowania się średniowiecznej Europy;
- b) rozłam w Kościele w XI wieku, jego przyczyny i następstwa;
- c) relacje pomiędzy władzą cesarską a papieską oraz przyczyny i znaczenie konfliktów między cesarstwem a papieństwem;
- d) system lenny i podziały społeczne w średniowieczu, zależności pomiędzy seniorem i wasalem oraz charakterystyka podstawowych stanów społecznych;
- e) życie średniowiecznego miasta i wsi, zajęcia ludności, organizacja życia i pracy oraz przemiany gospodarcze;
- f) kultura rycerska, jej wartości, obyczaje, zasady i znaczenie w społeczeństwie średniowiecznym;
- g) styl romański i styl gotycki, ich najważniejsze cechy oraz charakterystyczne przykłady w architekturze i sztuce;
- h) rola Kościoła (w tym zakonów) w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego.

4. Polska w okresie wczesnopiastowskim:

- a) państwo pierwszych Piastów, jego powstanie, rozwój oraz umiejscowienie w czasie i przestrzeni;
- b) okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa chrystianizacji Polski w dziedzinie politycznej, społecznej i kulturalnej;
- c) kryzys, odbudowa i rozwój państwa Piastów za rządów Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;

d) dokonania Bolesława Krzywoustego oraz ich znaczenie dla dalszych dziejów państwa polskiego.

5. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego:

- a) przyczyny oraz skutki rozbitcia dzielnicowego, w tym następstwa polityczne, społeczne i gospodarcze;
- b) przemiany społeczne i gospodarcze, z uwzględnieniem ruchu osadniczego oraz jego wpływu na rozwój ziem polskich;
- c) sytuacja międzynarodowa ziem polskich w okresie rozbitcia dzielnicowego oraz stosunki z państwami i ludami sąsiednimi;
- d) proces zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku oraz najważniejsze etapy tego procesu.

6. Polska w XIV - XV wieku:

- a) rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku oraz zmiany jego granic;
- b) dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej oraz w polityce zagranicznej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju i umocnienia państwa;
- c) unia Polski z Litwą, jej przyczyny, najważniejsze postanowienia oraz znaczenie dla obu państw;
- d) związki Polski z Węgrami w XIV i XV wieku;
- e) relacje polsko-krzyżackie w XIII-XV wieku, przyczyny konfliktów, najważniejsze wydarzenia oraz ich następstwa;
- f) rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego (do konstytucji Nihil novi), z uwzględnieniem kształtowania się przywilejów szlacheckich.

7. Wielkie odkrycia geograficzne:

- a) przyczyny i skutki odkryć geograficznych, w tym przyczyny podejmowania wypraw oraz ich znaczenie dla Europy i innych części świata;
- b) najważniejsze dokonania odkrywców na przełomie XV i XVI wieku oraz znaczenie ich wypraw.

8. Europa w XV i XVI wieku:

- a) cechy renesansu europejskiego i najważniejsze osiągnięcia przedstawicieli tej epoki, również na terenie Polski, w dziedzinie nauki, literatury, sztuki i architektury;
- b) przyczyny i następstwa reformacji oraz jej wpływ na sytuację religijną, społeczną i polityczną Europy;
- c) kontrreformacja w Kościele katolickim, jej przyczyny, główne działania oraz znaczenie.